
A P P E N D I X

To the former Account of the

S C O T I S H A T L A S.

- I. HE Shires of *Selkirk*, *Kimrosshire*, *Inverness*, *Nairn*, *Cromartie*, *Elgin*, *Banff*, *Ross* and the Shire of *Tayne* were done joyntly with other Mapps. But if the Sheriffs and others concerned in these several Shires desire that they may be done apart, they may be so drawn, they paying for each Shire five pounds Sterling to JOHN ADAIR (who is commissionat by the Right Honourable the Lords of His *Majesties* Privy Council for surveying the several Shires) and five pounds Sterling more to DAVID LINDSAY for the graving of them upon Copper Plates

with their Coat of Arms and the Dedication to them.

2. The Right Worshipful Sir GEORGE MACKENZIE His *Majestie's* Advocate is pleased to grant his Manuscript-Treatise done by himself, wherein all the most considerable Families of the Nobility and Gentry in *Scotland* are digested in the order of the Alphabet, and the Stock of each Family, its Rife and the Branches of it are set down from the Original Records; the Registers of the Abbacies, and the Charters of the said Families; the Coat of Arms they bear, as it is blazoned by the *Lyon Herald*; and likewise the Plates with the Coats graven upon them.

3. The several Coins in Gold and Silver coined in *Scotland* done from the Copper-Plates, which Sir JOHN FALCONER Master of the Mint caused to be made for them.

4. As likewise the Plans of the ancient Monasteries done by direction of Master SLETCHER His *Majestie's* Engineer for the Kingdom of *Scotland*. All which are to be joined with the Description of *Scotland* in English.

5. In the Ancient *Scotland* in Latine are done the Plans of several ancient Camps, the Altars, Sepulchres and other ancient Monuments of the Copper-Plates made for them.

6. There is an Account of the Constitution of the *Session*, by the Right Worshipful the Lord PITMEDDEN.

7. An Account of the Admiralty-Court, by Sir PATRICK LYON Judge of the said Court of Admiralty.

8. A Manuscript and large Account of the noble and ancient Family of *Seton*.

9. A full Account of all that is observable in the Town of *Aberdeen*, given by Mr. SKEEN late Bailie there and delivered to me by Bailie WALTER ROBERTSON.

NUNCIUS
SIVE ADMONITIO
DE
ATLANTE SCOTICO
SEU

DESCRIPTIONE SCOTIÆ ANTIQVÆ
Et MODERNÆ

Speciali MANDATO

Serenissimi REGIS Domini nostri CAROLI Secundi, MAGNÆ
BRITANNIÆ, Franciæ & Hiberniæ Regis, Defensoris Fidei,

TABULIS GEOGRAPHICIS

In lucem publicam ilicò edendâ

Robertum SEBBALDUM Equitem Auratum M. D. Dominum de CIPHIIIS,
Medicum REGIS Ordinarium,

Et pro Antiquissimo Regno SCOTIÆ

GEOGRAPHUM REGIUM

Curiosum nobis natura ingenium dedit : & artis sibi ac pulchritudinis suæ conscia, spectatores
nos tantis rerum spectaculis genuit ; perditura fructum sui : si tam magna, tam clara,
tam subtiliter ducta, tam nitida, & non uno genere formosa, solitudinis ostenderet. Sen.
De Otio Sapientis, Cap. 32.

EDINBURGI,

In Officinâ Typographicâ DAVIDIS LINDESII, M. JACOBI KNEILO,
JOSUE SOLINGENSIS & JOHANNIS COLMARII.

Anno Domini M.DC. LXXXIII.

M. ALEXANDRI BODII Carmen

De

SCOTIA

Nobilis *Arctoo* locus est vicinior *Igni*,

Quem *Mare* reflexis undique cingit *Aquis*:

Quem tamen *Arctoum* Sidus nec *Frigore* tentat,

Nec facer admissis *Cynthius* urit *Equis*:

Cui Decus & Nomen *Phario* de Sanguine *Scota*

Intulit, & *Cereris* femina, *Jura*, Deos.

Terra ferax, Pecoris dives, fœcunda Metallis:

Nec tamen Artificum desidioſa manu.

Ingenio facilis, sed ad horrida promptior Arma:

Nec plùs, quàm Belli, Relligionis amans,

DIPLOMA REGIUM PRO OFFICIO GEOGRAPHI
REGII CONCESSO

D^o. ROBERTO SIBBALDO

Equiti aurato Medico Regis ordinario, cum Privilegiis infrà Scriptis.

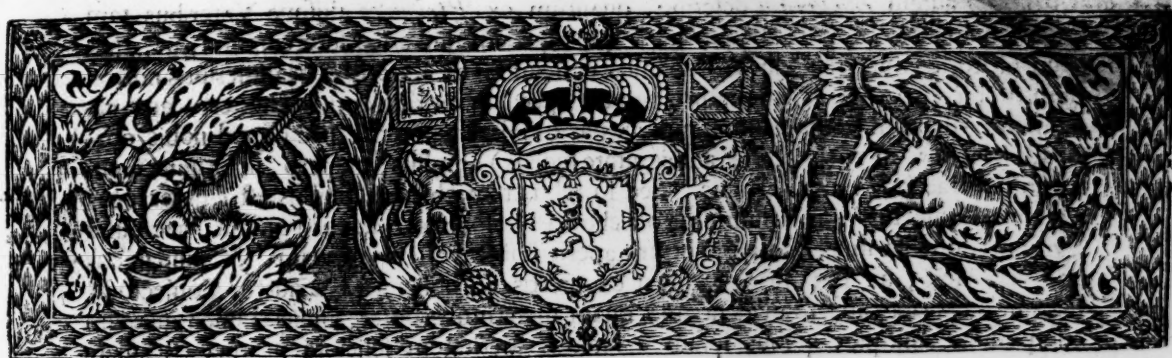

CHAROLUS Dei gratiâ Magnæ Britanniæ, Franciæ & Hiberniæ Rex, Fidei defensor, Universis & singulis Ligeis & Subditis nostris quos spectat, & ad quorum notitiam præsentis hæ Literæ perventuræ sunt, Salutem. Cum nos Regiâ nostrâ consideratione animadvertentes, Esse in antiquo nostro Scotiæ Regno abundantiam eximiarum & utilium Plantarum, Animalium, Quadrupedum, Volatilium, Piscium & Insectorum; Et Mineralium, Metallorum & Substantiarum repertarum in & ejëctarum à Mari: Quæ si nota essent, & eorum natura, virtutes & usus, Plurimum conducere ad variarum Artium & Artificiorum profectum, & Medicinæ ac Naturalis Historiæ Scientias multum promoveri possent, quæ adeo necessariae sunt ad Ligeorum nostrorum conservationem. Animadvertentes etiam futurum, ut progressu temporis tenderet ad dictum nostrum Regnum ditandum, conservando in eo pecuniam quæ foras emittitur (cùm maximam partem eorum Simplicium, quæ usurpantur, domi reperire liceat) Et conducendo operam variorum ex nostris Subditis in his indagandis & præparandis, cùm tanta sit eorum copia (Mineralium præsertim, Metallorum & Animalium) ut his finibus optimè responderi possit; Eademque etiam multo vilioribus pretiis venundari possent, quàm importari queant. Nosque expedientes, optimum medium ad eorum detectionem & profectum in eos fines esse, ut Naturalis illorum Historia edatur, quæ rationem reddat locorum in quibus inveniendæ sunt, & viam aperiat quâ detegantur, modum ostendat quo præparentur, & eorum naturam, vires & usus explicet. Et nos quoque animadvertentes, in honorem nostrum & gloriam cessurum, ac magno usui dicto Regno nostro futurum, si justa & plena Descriptio detur veterum dicti Regni nostri Monumentorum, & Præfecturarum nostrarum, Regionum Burgorum, Urbium, Fluminum, Fretorum, Sinuum, Portuum, Stationum, Lacuum, & Castellorum ac Munimentorum nostrorum, Ædium ad Nobiles & Generosos pertinentium, & quicquid aliud observatu dignum est in dicto Regno nostro. Et nos certiores facti de Integritate, Fidelitate, Eruditione & Qualitatibus fidelis & dilecti nostri D. Roberti Sibbaldi Equitis aurati Medicinæ Doctoris ad Opus illud suscipiendum idoneis, Et de Fidelitate & Perpeffionibus Patris ipsius, aliorumque sanguine ipsi conjunctorum, eò quòd constanter permanserint in obsequio & observantiâ suâ erga Regium nostrum Patrem: Et quòd, postquam se meliorâffet Studiis suis in celeberrimis Academiis tam domi quàm peregrè, Et diversorum annorum peregrinatione in locis Europæ maximè celebratis ob Eruditionem & Artes Liberales, Nunc ille, ex studio nobis inserviendi, per viginti annos elapsos suum effecerit negotium, se instruere de omnibus quæ ad Naturalem Historiam spectant dicti Regni nostri, Et de

antiquis & curiosis in eo observabilibus; Et multo labore & experienciâ fundamenta jecerit
Naturalis Historiæ ejusdem, & Descriptionum cum Scotiæ Antiquæ tum Scotiæ Modernæ, Ubi
vetera Monumenta, Inscriptiones & Ichnographiæ Castrorum describuntur, & variæ Provinciarum
Tabulæ Geographicæ nunquam antea designatæ accuratè delineantur, earum Sinus & Portus distinctè
notantur: Similiter designandas & incidendas curaverit in æneis Tabulis Figuras ejusmodi Subjecto-
rum Naturalis Historiæ, quæ vel nunquam antea, vel non rectè factæ fuerant; justasque & plenas
eorum Descriptiones formaverit; Et naturam, vires & usus explicet omnium Simplicium in Scotiâ
inventorum, unâ cum modis quibus adhiberi possunt ad augmentum Scientiarum, Artium & Arti-
ficiorum, & ad utilitatem & commodum Ligæorum nostrorum. Sciatis igitur, Nos proprio nostro
impulsu & inclinatione, & ex nostrâ curâ & tenero illo affectu quo felicitati dicti nostri Regni Stu-
demus, & Regio amore quo prosequimur omne Eruditionis genus, & potissimum Medicinæ & Na-
turalis Historiæ Studium, ex quo tanta Emolumenta Nobis & Subditis nostris accrescere possunt,
Nominasse, constituisse & ordinasse, Sicut & Nos per has præsentis Literas nominamus, constitui-
mus & ordinamus dictum D. Robertum Sibbaldum Equitem auratum Medicinæ Doctorem, ut sit
Geographus noster pro dicto Regno nostro, durantibus omnibus diebus vitæ suæ; Dando, concedendo
& largiendo illi dictum Geographi Officium ab ipso possidendum & fruendum, plenè & liberè in omni-
bus respectibus & conditionibus, cum omnibus commodis, Beneficiis, Privilegiis, Libertatibus, im-
munitatibus, & cunctis adventitiis bonis quibuscunque dicto Officio debitis, Aut quæ posthac com-
perta erunt ad illud pertinere vel spectare, Cum plenâ potestate & auctoritate condendi Tabulas
Geographicas & Descriptiones Provinciarum Regni nostri, & Regni nostri generatim, Fretorum,
Sinuum & Fluminum ejusdem, Et Regionum nostrorum Burgorum, Urbium, Castellorum ac Mu-
nimentorum, Ædiumque ad nostros Nobiles & Generosos pertinentium, Monumentorum, & alio-
rum quæcunque in eo observabilia sunt; Et scribendi Naturalem Historiam & Descriptionem om-
nium Naturalium Productorum dicti Regni nostri, eorum naturam, virtutes & usus, & obeundi
omnia munia pertinentia ad nostrum Geographum, & fruendi omnibus honoribus illi debitis in eâ Re-
latione. Et speciatim imperantes et ordinantes, ut dictus D. Robertus Sibbaldus Eques auratus
edat dictas suas Descriptiones tam Scotiæ Antiquæ quam Scotiæ Modernæ, et Naturalem Histo-
riam dicti nostri Regni Scotiæ, Cum plenâ Libertate et Privilegio dicto D. Roberto Sibbaldo Equiti au-
rato ea imprimendi in Latinâ vel Anglicâ Linguâ, vel utrâque, et in quâ formâ sibi visum fuerit,
sive universum Opus, sive ejus Prodigium, sive quamlibet eorum partem; Et adhibendi quemcun-
que vel quoscunque Typographos voluerit. Prohibentes hisce omnes alios Typographos in nostris Scotiæ
Dominis, sub pœnis usitatis, imprimere, per decem annorum spatium ab his datis, in quâcunque
formâ vel lingua, Omnia, sive quamlibet eorum partem, absque consensu et approbatione dicti D.
Roberti Sibbaldi Equitis aurati Datum sub Sigillo nostro Privato in Palatio nostro de Whitehall,
tricesimo die Septembris, anno Millesimo, sexcentesimo, octogesimo secundo, Regni nostri anno tricesimo
quarto,

Per Signaturam Manu S. D. N. Regis suprâ Scriptam.

NUNCIUS SCOTO-BRITANNUS,

SIVE ADMONITIO

De

ATLANTE SCOTICO,

SEU

Descriptione Scotiæ Antiquæ & Modernæ, Serenissimi Regis speciali Mandato edendâ in lucem publicam per D. Robertum Sibbaldum Equitem auratum, Medicum Regis Ordinarium & Geographum Regium.

Operis ratio exponitur.

um rerum in *Scotiâ* Naturalium Historiam scribere statuissem, consultò mihi facturus videbar, si ipsius Regionis Descriptionem præmitterem, quoniam, quæ hæcenus edita est, vix curioso Lectori satisfacere potest. Ita enim immutata est Terræ facies, ut, quæ olim *Saxo* sterili ac Lacubus horrida, tristis adpectu erat, nunc, Terrarum cultu, Urbium splendore & Ædificiorum superbiâ, cum melioribus vicinarum Regionum conferri possit.

Quod autem editum fuit *Scotiæ Theatrum* per Jo. Bleau, præter quarundam Regionum Descriptionem per doctissimum D. Gordonium de *Stralagh*, & Schedas ejusdem duas aut tres de *Scotiâ Antiquâ*, nihil aliud habet quàm nudam *Buchanani* Descriptionem, & paucissima de *Cambdeno* excerpta, qui sæpe non ita æquus rerum nostrarum judex est.

In nostrâ autem Descriptione operam dabimus, ut totius Regionis singularumque Provinciarum termini ac fines clarè designentur, ipsiusque Terræ indoles explicetur; Oceani ambitus, Maris tractus, Sinus, Promontoria, Insulæque enarrentur; Urbium quoque, Oppidorum & Arcium positio; Regimen, Magistratus, & quæ in singulis tam Regionibus quàm Urbibus maximè observabilia sunt. Montium etiam situs, Fluminum ac Amnium Origines, Cursus, Flexus & Ostia, Lacuum Stagnorumque amplitudo & situs, Planities, Valles, Sylvæ & Fodinæ tradentur, ut rerum Naturalium, quæ passim per totam *Scotiam* diffunduntur, melior Descriptio exhiberi possit. Et cum variis in locis supersint quædam venerandæ Antiquitatis Vestigia, verusta scil. Ædificia, Castra, Tempia, Munimenta, Sepulchra seu Tumuli, Inscriptiones, Saxa variis Figuris signata: Ea quoque multo labore & magnis impensis eruenda curavi, ut, quantum per tempus edax rerum & invidiosam nimis vetustatem licuit, *Scotiæ* Antiquitatem, & suæ Antiquitati *Scotiam* restituerem.

B

Scotiam

Scotiam autem *Antiquam* describo, quantum ex *Ptolomæo* aliisque Veteribus tam Exteris quàm Nostratibus assequi licet, quos quidem universos ferè consului, ut, quæ apud Historicos nostros Libros impressos deficiunt, ex Exteris & Manuscriptis nostratium supplerem. Et, nisi me fallit animus, quædam ex illis derivata lux est, quæ caliginem nostrorum Scriptorum aliquâ ex parte dissipare poterit: nec (quod nobis objicit *Cambdenus*, in vocis *Scotia* ambiguitate ludens) ampliùs, ut spero, in Origine Gentis nostræ tradendâ *Scotiæ* erimus. Sed in rebus tam obscuris dandus est semper locus „aliquis Conjecturis: nec enim (ut præclare Philosophus *Latinus*) omnia, nec tanta „visimus, quanta sunt: sed acies nostra aperit sibi Investigando viam, & fundamen- „ta veri jacit, ut Inquisitio transeat ex apertis in obscura. Hæ autem Conjecturæ, si eam nequeant afferre evidentiam, quam mens nostra optet, indicia tamen quædam esse possunt ansæque, quibus ipsam è latebris Veritatem feliciora ingenia extrahere queant.

Seneca.
De otio
Sapientis
Cap. 22.

Dabunt proinde veniam mihi viri ingenui, si in Origine Gentis nostræ tradendâ audaciùs aliquantò procedam, cum, si non vera, probabilia saltem argumenta adducam, & quæ Scriptorum omni exceptione majorum auctoritate nitantur. Quòd si minùs Gentis nostræ magnificentiam fabulosis Natalibus augeam, vulgata tamen & quasi per Vetustatis manus tradita stabiliam & confirmabo.

Conatus certè sum ex ultimâ Antiquitate petitis argumentis probare, tam hujus quàm Australis Partis Insulæ Incolas ab antiquissimis, nobilissimis clarissimisque Gentibus profluxisse, esseque eodem sanguine iisdemque natalibus locis oriundos: quod non leve argumentum esse debet mutæ amicitæ & amoris inter utramque Gentem nunc quoque feliciter sub uno eodemque Rege in idem obsequium conspirantem.

In hoc verò Tractatu hos mihi Scopos maximè proposui, ut, quæ vel omninò omiserint Scriptores nostri vel nimis leviter tractaverint, ea fusiùs & distinctiùs explicarem. De Nomine ergo *Scotiæ* & de *Thule* deque Prætenturis, Muris & Vallis, quæ construxere *Romani*; deque populis qui à *Ptolomæo*, *Iacito*, *Dione*, aliisque Veteribus, ut Incolæ hujus partis Insulæ, memorantur, accuratius scrutinium intitui; & eas locorum appellationes, quæ apud *Ptolomæum*, *Antoninum* (in Itinere saltem illi tributo) *Bedam* aliosque occurrunt, quantum in hac obscuritate licet, recentioribus aptavi. In Origine verò Gentis nostræ eruendâ ea Vestigia antiqua sequutus sum, quæ apud optimos quosque Auctores tam veteres quàm modernos certissima Originis *Scotiæ* habentur; eadem scil. Oppidorum & Fluviolorum, ipsarumque Provinciarum nomina; Sacrorum, Rituum, Legum, Morumque & Consuetudinum concordantia, Linguarumque affinitas & similitudo. Quæ verò Monumenta-verusta Historicis nostris vel ignota, vel ab iis de industriâ omiſsa mihi occurrerunt, ea, quàm potui dilucidè, descripsi & delineanda curavi. Quòd si curiosis mentibus non satisfecerim, methodum saltem peritioribus aperui, quæ meliora & pleniora tradant. Historicorum certè nostrorum lectionem & faciliorem & jucundiorē utilioremque reddidi; & hoc saltem præstiti, ut, qui hæc legunt, in Patriâ suâ peregrini amplius non sint. Sed præcipuus meus scopus erat ad *Historiam Naturalem* *SCOTIÆ* viam parare, quam nemo hactenus aggressus est, cum illa tamen egregii usus sit & multæ oblectationis. Medicis verò, qui pro dignitate Medicinam facere vellent, planè necessaria est: pro cœli enim ac soli situ diverso variant hominum temperamenta, diversi infestant morbi, Medicamenta vires ac facultates suas fortiuntur: methodus proinde medendi varianda est. *Scotia* etiam nostra Morbos quosdam peculiare habet, qui in eâ magis quàm in aliis Nationibus grassantur: sed & (quæ divina erga nos bonitas est) sua quoque habet adversus illos Morbos Remedia. Medico ergo necessaria est accurata Regionis cognitio in quâ Praxin exercet, ut clarè demonstrat *Hippocrates*. In *Scotiâ* proinde *Modernâ* sedulò notavimus ea loca, in quibus res illæ naturales maximè proveniunt, quæ Medicinæ aliisque Artibus usui esse possint. Ad maiorem quoque Operis illustrationem, quædam de Linguis, Regimine Politico, Legibus, Nobilium Familiarum Stemmatis & Prosapiis notavimus. Descriptionis autem utriusque tam *Scotiæ Antiquæ* quàm *Modernæ* seriem nunc trademus.

Lib. de A-
ère Aquis
& Locis.

SERIES OPERIS EXPLICATUR.

Geographia inter nobiles illas *Scienrias*, quas præclara colunt ingenia, laudatissima, quod & maximâ voluptate animos afficiat, & plurimum inde utilitatis oriatur. Per eam enim ea etiam, quæ longissimè distant, ob oculos ponimus, & absentes, quasi præsentibus, intuemur; summam quoque animi voluptatem parit, cum Regionum, Aquarum & Urbium situs tam planè exponit quam alii qui eos oculis lustrarunt. Hominem certe (quem Græci *Μεγενη*, quasi magni Orbis compendium, vocant) nulla alia æquè decet ac de Mundo peritia. Inexcusabile autem crimen est nativi soli provincias & oppida ignorare, cujus quidem Provinciarum, Urbium, Oppidorum, imò Vicorum, Marium & Sinuum, Insularum, Littorum, Portuum, Montium, Lacuum, Fluminum ipsorumque etiam Fontium non solum nomen, sed & situs salubres scire decet; quo victu quæque Regio & quibus moribus utatur; quibus excellat rebus & quantum alia ab aliis distent: quod multos nobis usus horum cognitio præbeat.

Orbis certe hic terrenus Theatrum est, in quo DEUS Mortales ad imaginem suam formatos, veluti in Scenam, educit: dumque varias illi partes sibi assignatas mirâ solertiâ exequentur, multa produunt divinæ Majestatis, benignitatis, justitiæ, sapientiæ potentiaque indicia, quibus, ut summæ ejus providentiæ argumentis, animi nostri DEO Opt. Max. tum conciliantur, tum conjunguntur. Quis autem est, qui seriò ponderaverit varias Rerumpublicarum formas, diversam soli faciem, differentes populorum mores, Leges & Sacrorum ritus, qui DEI Providentiam non agnoscat & veneretur? Et, ob hanc sanè *Geographiæ* utilitatem hominibus terè cunctis naturâ insitum est; ut & loca varia in Orbe lustrare cupiant. Sed cum, ut canit Poëta,

Non cuivis homini contingit adire Corinthum;

Multi que, ob reffamiliaris inopiam, corporisve imbecillitatem, aliasque causas, peregrinari & exterarum Regionem invisere nequeunt: multum ceterè *Geographiæ* debemus, cujus notitiâ divinam immensitatem quasi adumbramus, dom que sedentes maria ac terras animo complectimur, studendoque celerius multò lustramus Orbem, quam *Ulysses* errandò,

*Qui domitor Trojæ multorum providus urbes,
Et mores hominum inspexit; latumque per æquor,
Dum sibi, dum sociis reditum parat; aspera multa
Pertulit: —*

Atque sic undiquaque aliquid colligimus, quo in nobis ingenium & sapientia incrementum capiant. Interim ab exterorum vitiis securi sumus, quæ conversatione & commerciis in peregrinantes irrepunt. Ut taceam utilitates, quas Historiarum Studio, Theologiæ, Physiçæ, Medicinæ, Politicæ aliisque Disciplinis præstat; Mercatura ceterè & Res Nautica (quæ in nostrâ Republicâ ærarium, h. e. nervum rerum gerendarum constituunt) plurimum à *Geographiâ* ajuvantur: ad Mercaturam enim feliciter exercendam plurimum facit scire Regionum (ad quas merces mittendæ, vel è quibus ad hunc vel alia loca deferendæ sunt) situm, distantiam, interjecta Maria, iter, vicina loca insensos vel amicos incolas habentia, & alia, quæ è *Tabulis Geographicis* magnâ cum animi voluptate hauriuntur. Nautæ verò amplissimum *Geographiæ* usum agnoscunt, quando remota Maria & furentem Oceanum sulcare suscipiunt freti Mapparum *Geographicarum* adminiculo. Et cum innumera quidem insulæ undique in Mari circa *Scotiam* dispersæ sint; multisque in locis Promontoria excurrant; Littusque nunc rupibus asperum, nunc ob pulvinos adjacentes non minus periculosum sit; & nullibi terrarum Maria impetuosius concitentur, altiores attollant fluctus; æstusque tum violentiores, tum magis inter se oppositi sint: Has sanè ob rationes Serenissimus Rex, verè Pater Patriæ & utilitatum ejus consultissimus provisor, D. Roberto Sibbald Equiti aurato in antiquissimo *Scotiæ* Regno *Geographo* suo in mandatis dedit, ut Descriptionem ederet *Scotiæ* tam Antiquæ quam Modernæ accuratissimam. Quapropter dictus D. Robertus Sibbaldus *Geographus Regius* Quæsitæ, quæ hic adjuncta sunt, publicanda curavit, quò facilius in remotissimis etiam Regionibus ad exactam Descriptionem necessaria adipisceretur. Ut autem *Tabula Geographica* accuratissimæ confi-

cerentur, *Senatus Regius* Commissionem & Mandata dedit *Joanni Adair* Mathematico eximio & Mechanice peritissimo, ut is Geometricè Regionum *Mappas* conficeret : Quas ille quidem, varias Angulorum distantias Instrumentis suis Mathematicis sumptas exactè mensurando, elaboratissimas & justissimas confecit egregieque delineavit. Et Nuperrimè æstuarii *Forthæ*, ab ejus ostio ad locum *Queens Ferry* dictum, ubi in arctius spatium coarctatur, exactissimam Tabulam *Geographicam* confecit, in qua Secundum novam & accuratam methodum omnes notantur insulæ, Rupes etiam quæ Cæcæ vocantur, Brevia, pulvini; & ora maritima exactissime delineata est, cum sinibus ejus, promontoriis, portibus, urbibus aliisque observabilibus, cum profunditatibus Aquarum per totum æstuarium, & cum lineis a singulis punctis, pro nave dirigenda, & cum prospectu insularum observabilium, promontiorum & Terrarum Eminentium maxime notabilium, a quibus Naturæ indicia sumunt. Idem etiam Præfecturæ *Perthensis* Mapparum delineationem statim aggressurus est, & paratus erit ad aliarum etiam Regionum (quæ nunquam antea delineatæ fuerunt) Mappas conficiendas, modo de sumptibus ad id operis necessariis illi provisum fuerit. Quod ut præstent quibus id officii incumbit, Operis jam suscepti Specimen, Præfecturæ *Clacmananæ* Tabulam *Geographicam* (quæ nunquam prius delineata fuit) adjungendam curavimus, in quâ videre licet non solum Urbes, Oppida et Nemora, Montes, & Flumina Lacusque, sed et diversam Terræ faciem (quæ scilicet *Arabilis*, quæ *Ericosa*, quæ *Palustris* sit) egregie representatam; additis quoque differentiis, quæ Tempia, quæ Molendinas, quæ Nobilium Ædes, &c. distinguant.

Noster autem *ATLAS Scoticus* duobus Voluminibus constabit: quorum alterum *Latina*, alterum verò *Anglicâ* Linguâ conscriptum. Tractatus *Latinus Albaniam* seu *Scotiam Antiquam & Scotiam Modernam* continet, ejus autem Tituli sunt,

A L B A N I A

S I V E

S C O T I A A N T I Q U A

Illustrata

L I B R I S T R I B U S,

Quorum Primus de Insulis *Britannicis* & de *Britanniâ* in genere.

Secundus agit de eâ parte *Britanniæ*, quæ primò *Britannia*, postea *Scotia* dicta fuit, in genere.

Tertius agit de *Albaniâ* sive *Scotiâ* particulatim.

L I B R I P R I M

De Insulis *Britannicis* & *Britanniâ* in genere,

Caput I. De situ Insularum *Britannicarum*.

Caput II. De *Britanniæ* situ & figura.

Caput III. De temperie Aeris & qualitate Soli *Britannici*.

Caput IV. De Nominibus *Britanniæ*.

Caput V. De antiquâ divisione *Britanniæ*.

Caput VI. De variis populis *Britanniæ*.

Caput VII. De linguis diversis *Britanniæ*.

Caput VIII. De Pictis.

Caput IX. De *Albanis* *Scotis*.

Caput X. De moribus priscorum *Britannorum*, eorum Navigiis & Navigatione; de Apparatu Bellico & virtute Bellicâ.

Caput

- Caput XI. *De Religione priscorum Britannorum.*
 Caput XII. *De Urbibus veterum Britannorum.*
 Caput XIII. *De Exteris, quæ cum Britannis commercium habuere.*
 Caput XIV. *De Exteris, qui Insulam bello occuparunt.*
 Caput XV. *De Romanis in Britannia.*
 Caput XVI. *De Danis.*
 Caput XVII. *De Saxonibus.*
 Caput XVIII. *De Normanis.*
 Caput XIX. *De Hiberniâ Antiquâ.*
 Caput XX. *De Thyle.*

LIBER SECUNDUS.

DE SCOTIA ANTICUA.

Sive

Albaniâ in genere.

- Caput I. *De figurâ & quantitate Albaniz seu Scotiz Antiquæ.*
 Caput II. *De Insulis ad Albaniam pertinentibus.*
 Caput III. *De Nominibus Albaniz.*
 Caput IV. *De variis populis Albaniz.*
 Caput V. *De variis eorum Linguis.*
 Caput VI. *De Albanorum sive priscorum Scotorum origine.*
 Caput VII. *De Moribus Albanorum Scotorum.*
 Caput VIII. *Quod Scoti in Britannia fuerunt longè ante Julii Cæsaris adventum.*
 Caput IX. *De Exteris, qui commercium cum Scotis Albanis habuere.*
 Caput X. *De Phœnicibus in Scotiâ.*
 Caput XI. *De Græcis in Scotiâ.*
 Caput XII. *De Exteris, qui Albaniam armis occuparunt.*
 Caput XIII. *De Romanis in Scotiâ.*
 Caput XIV. *De Antiquitatibus Romanis in Scotiâ, ubi de Prætenturis.*
 Caput XV. *De Vallo Severi in Scotiâ.*
 Caput XVI. *De Coloniâ Romanâ in Scotiâ.*
 Caput XVII. *De Danis & eorum Monumentis in Scotiâ.*
 Caput XVIII. *De Saxonibus in Scotiâ.*
 Caput XIX. *De Linguâ Saxonica in Scotiâ.*
 Caput XX. *De Scotis inferioris Plagæ.*
 Caput XXI. *De priscorum Scotorum Urbibus & Munimentis.*
 Caput XXII. *De Militiâ priscorum Scotorum & Instrumentis Bellicis, ubi de validâ eorum constitutione.*
 Caput XXIII. *De Navigiis priscorum Scotorum.*
 Caput XXIV. *De Templis & Aris veterum Scotorum, ubi de Ethnicâ eorum Religione.*
 Caput XXV. *De Morbis, ubi etiam de Sepulchris veterum Scotorum.*
 Caput XXVI. *De Edibus eorum subterraneis.*
 Caput XXVII. *De Commerciis veterum Scotorum.*
 Caput XXVIII. *De re Monetariâ priscorum Scotorum.*
 Caput XXIX. *De Fœdere inter Carolum Magnum & Achaium, indeque natis Scotorum in Galliâ Privilegiis & Dignitatibus.*
 Caput XXX. *De Antiquâ Nobilitatis Gradibus, ubi de Ordine Cardui.*

LIBER TERTIUS.

DE ALBANIA IN SPECIE;

Ubi de singulis *Albania* populis.

Caput I. De *Scoto-brigantibus* & eorum terris.

Caput II. De *Mæatis*.

Caput III. De *Vesturionibus* : ubi de *Ottadinis*.

Caput IV. De *Attacottis*.

Caput V. De *Caledoniis*.

Caput VI. De *Pictis* in *Albania*.

Caput VII. De *Britannis* in *Albania*.

Caput VIII. De *Gotthis* in *Insulis* *Albania*.

Caput IX. De *Germanis antiquis* in *Albania*.

Caput X. De reliquis populis in *Albania*.

Caput XI. De Regno *Pictorum*; ubi sexaginta eorum Reges enumerantur ex fide *Manuscriptorum meliorum*.

Caput XII. De Regno *Scotorum*; ubi singulorum Regum brevis *Historia*.

Caput XIII. De Regno *Saxonum Berniciorum*.

Caput XIV. De totâ *Albania* sub ditione *Scotorum*.

Caput XV. De naturali divisione *Scotia*.

Caput XVI. De Parte *Australi* ejusque populis.

Caput XVII. De Parte *Media* ejusque incolis.

Caput XVIII. De Parte *Boreali* ejusque incolis.

Caput XIX. De *Insulis* *Scotia* earumque incolis.

Caput XX. De Statu *Scotia* Politico ante Reges.

Caput XXI. De Statu sub Regibus ad tempora *Fergusii secundi*.

Caput XXII. De Statu sub Regibus à *Fergusio secundo* ad *Malcolmum Canmore*.

Caput XXIII. De primâ introductione Religionis Christianæ apud *Scotos*.

Caput XXIV. De ejusdem Statu ad tempora *Palladii*.

Tabulæ Geographicæ ad hanc Partem spectantes quatuor sunt:

I. *Albion* & *Hibernia* cum minoribus adjacentibus.

II. *Insularum* *Britannicarum* Typus. *Ortelii*.

III. *Albania* sive *Scotia* Antiquissima Tabula nova

IV. *Scotia Antiqua* per *Robertum Gordonium* de *Straloch*.

SCOTIA MODERNA ILLUSTRATA,

Quæ duabus Partibus absolvitur.

P A R S P R I M A.

Pars Prima Generalem *Scotia* Descriptionem continet, in quâ de *Britannia* & *Hibernia* (quædam scilicet in iis perstringendo quæ *Scotiam* spectant) agitur, de *Scotia* Situ & limitibus: Ejus Longitudo & Latitudo, Dierum & Noctium spatium, ejus Figura, Clima & Paralleli explicantur; variæ ejus Divisiones traduntur; Præfecturæ Senescallatus; Balivatus & Diœceses enumerantur, Insulæ quoque ad *Scotiam* pertinentes; De Naturâ Qualitate Soli, Nativisque ejus bonis agitur; De Mari Fluviiisque insignioribus, Lacubus & Fontibus; De Aëris Ventorumque salubritate; De Sylvis & Nemoribus, Defertis & Paludibus.

De Incolis Modernis, iisque *Montanis* & *inferioris Plage*; De eorum educatione, fortitudine, eruditione. De *Scotis* apud exterâs Regiones. De præsentî Statu *Scotia*: ubi de Commerciis, de Exercitiis & Ludis, de Vestitu, de Linguâ, de tributis

bus Ordinibus, de Religione *Scotorum*, de Academiis & Collegiis, de Episcopatibus, de Mensuris & Ponderibus; De Nobilibus *Scotia*, eorum Ordinibus; omnes enumerantur, Regii quoque Burgi enumerantur.

De Republicâ *Scotica* agitur: ubi explicantur Regis Prærogativa, ad Regnum Successio, Dominium, Reditus, Potestas Regia: De Ministris Regni & Coronæ agitur. De Clero etiam *Scotico* agitur, de Archiepiscopis, Episcopis, Decanis, Archidecanis, Presbyteris. De Baronibus agitur, de Ordine Equestri: de Plebe quoque ejusque variis Ordinibus.

De Regni Comitiorum Constitutione, de Parlamento & Conventu Ordinum. De Senatu Regio dicto Concilio privato; de Conventu Juridico vulgò *the Session* dicto, ubi de Legibus *Scotiæ*; de Conventu pro rebus Capitalibus; quem vocant *the Justice Court*; de Conventu pro Regis Reditibus, Scaccario scilicet, vulgò *the Exchequer* dicto; De Curiâ Maritimarum Controversiarum. De Curiâ Magni Constabularii, de Curiâ Regalitatibus dictâ Curiâ Vice-comitis. De Curiâ (ur vocant) Commissariatus; De Curiis *Senescalli* et Balivi; De Curiâ Leonis sive Regis Armorum; de Burgorum Regionum Curiis; de Conventu Burgorum generali. De Constitutione Burgorum Regionum, Regalitatibus & Baroniarum. De Irenarchis

De *Militiâ Scoticanâ* ejusque Regimine De Monetâ *Scoticâ*, ubi de Officio pro Monetis cudendis. De Regimine Ecclesiastico, ubi de Curiâ infimâ *the Session* dicta, de Presbyteriis quæ enumerantur; de Synodo Provinciali, de Synodo Generali *Convocatione* dictâ. De harum Curiarum Constitutione, de numero Paræciarum in *Scotiâ*.

Atque hæc in Generali Descriptione,

Quæ Partem Primam Descriptionis *Scotiæ Modernæ* constituit.

SCOTIÆ MODERNÆ ILLUSTRATÆ

PARS SECUNDA.

In quâ agitur

De SCOTIÆ Regionibus & Insulis speciatim.

Scotia dividitur in Continentem & Insulas.

Continens aptissime, ad naturæ mentem, per tres Isthmos in tres Peninsulas dividitur, quæ tres partes Australem, Mediam et Borealem Constituit.

Australis pars (quâ Angliam Attingit) ea versus Austrum ab Angliâ dividitur fluvio *Tweda*, & quâ is deficit, Lineâ inter *Twedam* et *Æstuarium Solvæum* vulgò *Solvæ-Firth* ductâ; & Adversâ parte versus Boream a reliquo *Continente* *Æstuario* et fluvio *Forthæ* et brevi lineâ à *Forthæ* fontibus ad *Glottam* ductâ, per quam et ejus *Æstuarium* a parte *Scotiæ* versus Occasum *Æstivum* dividitur, unâ Tabulâ novâ exhibetur. In eâ autem Regionibus hæc sunt, quarum Tabulæ exhibentur.

<i>Marcia.</i>		<i>Evia & Efcia.</i>
<i>Lauderia.</i>	<i>Orientalis,</i>	<i>Anandia.</i>
<i>Lothiana.</i>	<i>Media,</i>	<i>Nithia.</i>
<i>Tuedia.</i>	<i>(Occidentalis.</i>	<i>Gallovidia tota.</i>
<i>Teviotia.</i>		<i>Ejus Præfectura Viçtoniensis.</i>
<i>Lidalia.</i>		<i>Regio inter Deam & Cream Fluvios.</i>
		<i>Ejus Senescallatus Kircubriensis.</i>
<i>Cariçta</i>	<i>(Meridionalis,</i>	<i>Inferior Glottiana & Baroniam Glascoensis.</i>
	<i>Borealis.</i>	<i>Superior Glottiana.</i>
<i>Coila.</i>		<i>Renfroana.</i>
<i>Cunigamia.</i>		<i>Sterlinensis Præfectura.</i>

Pars media *Continētis* habet versus Austrum *Æstuarium* & Fluvium *Forthæ* & lineam ab eâ ductam ad Fluvium & *Æstuarium Glottæ*: versus occidentem & Orientem mare; & versus *Boream* à reliqua *Scotiæ Continēte* dividitur per Fluvium & lacum *Lochtoum* in *Abriâ* & lineam ab eo lacu per brevem *Isthmum* ad lacum *Nessum* & Fluvium *Nessum* ductam. Pars hæc *Media Tabulâ* quoque novâ per se exhibetur. In eâ sunt *Regiones* hæ, quarum *Tabulæ* exhibentur, viz.

Fifa universa.

Ejus Pars. (Occidentalis,
Orientalis.

Angusia.

Præfecturæ Perthensis Pars Meridionalis, ubi *Strathiernæ*, *Bequidria*, *Stratbalana* & *Taichia*.

— Pars Borealis, *Braid-Albina*, *Atholia*,
Ramocha, *Gorea* superior & inferior.

Clacmanana.

Levinia.

Præfectura Argatheliensis; seu *Cnapdalia*, *Cantiera*, *Covalia*, *Lorna*.

Cnapdalia.

Lorna.

Cantiera.

Abredonia & *Bamsia*.

Braid-Albina, *Atholia*, *Marria* superior; *Badenacha*,

Speia & *Abria*.

Abria.

Mernia.

Moravia.

Pars Borealis continet extimam *Scotiæ Oram* ultra *Isthmum* inter *Nessum* & *Lochtoum* lacus sitam. Habet autem versus Austrum Fluvium & lacum *Lochtoum* & lineam ab eo ductam ad Lacum & Fluvium *Nessum*; versus Occidentem & Orientem & versus *Boream* habet mare. Ea exhibetur in *Tabulâ*, cui Titulus. *Extima Scotiæ Septentrionalis Ora*. Continet autem has *Regiones*, quæ sequuntur, *Abriæ* partem ultra *Lochtoum* *Edirchilis* & *Affin* &

Rossiam, scil. quæ in *Tabulâ* propriâ habetur, sicut reliquæ,

Sutherlandia,

Stranavernia,

Cathanesia.

Præter has sunt Tabulæ hæ,

Fluvii *Forthæ* & ejus *Æstuarii* *Tabula Hydrographica*.

Fluvii *Tai* & *Jernæ* *Tabula*, cui adjecta est *Ichnographia Castri Romani* apud *Airdoch*.

Fluvii *Glottæ* *Tabula Hydrographica*.

Insulæ Scotiæ vel sunt Occidentales, quæ *Æbudæ*;

Vel Boreales, quæ *Orcades* & *Hethlandicæ*;

Vel Orientales, quæ in *Forthæ* *Æstuario* sunt:

Orientales adjectæ sunt in *Tabulâ* *Forthæ*.

Occidentalium autem, sive *Æbudarum* hæ *Tabulæ* sunt

Æbudæ *Insulæ*.

Arania.

Bota *Insula*.

Ila *Insula*.

Jura *Insula*.

Vislus.

} *Skia*.

} *Leogus* & *Haraia*.

} *Leogus*, *Haraia* & *Skia* simul.

} *Mulla* *Insula*.

} *Insulæ* minores *Rum*, *Canna*,

} *Muck*, *Egga*.

*Insularum Borealiū Tabula sunt.**Orcadum & Sbetlandiæ Tabula.**Nova Orcadum Tabula cum Stationibus & Portibus.**Alia nova accuratissima Domini Wallisii Pastoris in Kirkwâ.**Nova Sbetlandiæ Tabula.**His adjecta Tabula Hydrographica Maritimam Scotiæ Oram ab Insulâ Cocket ad Orcadas exhibens.*

S C O T I Æ

MODERNÆ ILLUSTRATÆ

P A R S S E C U N D A.

IN parte autem secundâ, quæ singularum Regionum, Præfecturarum & Insularum Descriptiones tradit, explicatur Regionis natura, & ejus Producta enumerantur; Sylvæ, Nemora, Vivaria, Fontes, Amnes, Lacus, cum variis eorum proprietatibus, apponuntur. Animalia singularia, Mineralia & Metalla, & substantiæ è Mari ejectæ traduntur.

Quod Fluvios autem spectat, eorum Origines & Ostia explicantur. In Mari autem adjacente Navium stationes, Sinus & Portus, cum eorum Descriptione, Scopuli, Brevia juxta Oram Maritimam norantur; Lunæ tempus, quod Æstum efficit, observatur.

Vetera etiam Monumenta, Munimenta & Castra Antiqua, Inscriptiones; Saxa figuris signata, aut literis sculpta; singularia, quæ jam ibi sint, vel aliquando reperia fuerint, enarrantur.

Monasteria, Ecclesiæ Cathedrales, Tempia tam vetusta quàm nova, Academiæ & Scholæ Publicæ.

Loca, quæ cuivis Nobili Titulum dederint, & quæ illic Nobilium Sedes conspiciuntur.

Urbes in eâ Regione insigniores, præsertim Municipia; Burgi Regii, Regalitatis et Baroniarum; Eorum Magistratus; Urbium Delegati ad Regni Comitia, earum Commerciorum, Ædificia publica, Antiqua præsertim; qualis sit Urbium Jurisdictio, exponuntur.

In quâ Diœcesi Regio sit; Quis Præfectus Juridicus, Vicecomes sive Senescallus, aut Balivus. Quis Militiæ præpositus sit. Quas Arces, Munitiones, Sylvas; Quæ Vivaria, Nemora Regia Majestas ibi habeat: Regionis Regimen, sive Præfectura sit, sive Senescalli aut Balivi Jurisdictio.

Ritus et mores Incolarum cujusque Regionis, et quo ingenio sint, ubi eorum Artificia notantur.

Insignia Prælia ibi commissa, et memorabile quodvis factum et eventum enarrantur.

Ad Operis quoque illustrationem Nobilium Dignitates et Privilegia, et Familiarum Origines demonstrantur.

Regiorum Burgorum Constitutiones, eorum Jurisdictio et Privilegia, Longitudo et Latitudo Urbium exponuntur.

Academiarum quoque Constitutio, Privilegia, Foundationes, Bibliothecæ et Instrumenta rariora enarrantur.

Et quæcunque ex his enumeratis in Insulis occurrunt, eadem quoque in earum Descriptione traduntur.

Atque hæc secundam Partem absolvunt.

*Catalogus Manuscriptorum quæ undique acquisivi, ut Atlantem
Scoticum melius concinnarem.*

MANUSCRIPTA LATINA.

1. **V**Indiciz *Buchanani* contra *Cambdenum*, per D. H.
2. De *Unione Insulæ Britanniae* Tractatus secundus per *Davidem Humium*.
3. Episcopi *S. Andreae* à tempore *Kennethi* secundi filii *Alpini Scotorum* Monarchæ, qui *Pictos* ejecit.
4. Collectanea quædam de Registro Prioratus *S. Andreae*, ubi, præter alia multa est Catalogus Regum *Scotorum* à *Fergusio* primo ad *Alexandrum* tertium; ubi etiam nomina sunt sexaginta Regum *Picticorum*, cum annis per quos regnârunt.
5. Excerpta varia è *Fordoni Scoto-Chronico*.
6. *Chronicon Melrosense* incipiens ubi *Beda* desinit: anno scil. 735. et continuatum ad annum 1270.
7. Relationes quædam *Arnaldi Blair* Monachi de *Dumfermeline* & Cappellani D. *Willielmi Wallas* Militis ad annum 1307.
8. Cancellarii *Scotiae*.
9. Clavis in *Buchanannum*, h.e. Nominum propriorum aliorumque Elucidatio.
10. Rerum *Scoticarum* Compendium per *Alexandrum Humium*.
11. Catalogus Archiepiscopatum, Episcopatum, Præpositurarum, Abbatiarum, Prioratum et Cellarum, Monasteriorum, Religiosorum, Claustrorum Monialium et Collegiorum Regni *Scotiae*, unâ cum Provinciis ubi sint, eorum Ordinibus, omniumque eorum Fundatoribus.
12. Nomina Monasteriorum, cum Prioratibus et Cellis, Monialium Claustris; Præposituris et Monachorum Ordinibus in Regno *Scotiae*, unâ cum Provinciis ubi sita sunt, et eorum Fundatoribus.
13. De Antiquitate Gentis *Scotorum* Manuscriptum tradens Originem *Scotorum*, Religionem et Mores, Antiquitates et Regni Constitutionem, usque ad tempora *Malcolmi Canmore*.
14. *Analecta Scoto-Britannica* ex optimis quibusque Historicis tam *Græcis* quàm *Latinis*, *Italis*, *Gallis* & *Anglis* per me collecta.
15. De Origine Familiz *Hayorum* Carmen.
16. Literæ directæ ad Dominum summum Pontificem per Communitatem *Scotiae*, datæ an. 1320.
17. Tractatus explicans modum, quo Reformatio Religionis in *Scotiâ* peracta.
18. Libri *Nigri Passletensis*, dicti, Compendium.

Manuscripta Anglica.

1. **D**escriptio Montanarum Regionum *Scotiae*.
2. Nuncius *Scoto-Britannus*, sive Fragmentum D. *Gulielmi Drummundi* de *Hawthoruden*, quo *Scotiae* Historiam vindicat à *Cambdeni* Calumniis.
3. Recensio maximè vetustarum & insignium Familiarum in *Scotiâ*.
4. Genealogia nobilissimæ & antiquissimæ *Drummundorum* Familiz.
5. Familiarum Generosorum in *Scotiâ* Insignia descripta, cum Figuris.
6. Relatio Insignium, quibus Nobilium in *Scotiâ* Familiz antiquissimæ dignoscuntur.
7. Nobiliores *Angliæ* Familiz à Regno subactæ, cum earum Insignibus, sub quibus floruerint *Regibus*, unâ cum ipsarum Collateralibus Prosapiis; Opus collectum per inclytum Fecialem *Robertum Cook*, alias *Clarentium* Armorum Regem, cum Figuris graphicè descriptis, unde variarum Familiarum ortus in *Scotiâ* elucidatur.
8. Historia *Scotiae* Manuscripta ad Religionis reformatæ tempus.
9. Historia *Scotiae* Manuscripta incipiens à *Scotis* in *Hiberniâ*, eamque deducens ad *Robertum Stuartorum* primum, quæ Historia videtur conscripta olim fuisse in Monasterio aliquo.
10. *Lindesii* de *Pitscotty* Historia *Scotiae* incipiens à *Jacobo* secundo et deducta ad *Jacobum* sextum.
11. Adversaria commemorantia Donationes, quibus Sigillum Magnum appensum est, ab anno 1623 ad annum 1635.
12. Relatio de Metallis in *Scotiâ*, quibus locis reperta; quomodo et à quibus effusa. Auctore D. *Atkinsono*, qui ibidem Auri et Argenti Conflator fuit.

13. Observationes in nuperos *Scotiae* tumultus; Auctore M. *Henrico Guthrie* *Caledoniorum* Episcopo nuper defuncto.
14. Alia *Scotiae* Historia Manuscripta à primâ Gentis Origine ad annum 1611.
15. Catalogus Provinciarum, Abbatiarum et Nobilium *Scotiae*, cum iis qui Proreges fuere.
16. Descriptio *Scotiae* & Insularum Septentrionalium & Occidentalium.
17. Recensio vetustissimorum Nominum Familiarum in *Scotiâ*.
18. Status Regni *Scotiae* per *Marcum Alexandrum Bodium*. Manuscriptum Gallicum.
19. Relatio de *Cassillis* Familiâ & de *Kennedis*.
20. Relatio de iis quæ maximè notatu digna contigerunt ab anno 1588. ad annum 1641.
21. Adversaria Præliorum aliorumque facinorum quæ notatu digna sunt, tempore indicato quo contigerant.

Narrationes exhibitæ quæ Operi struendo inserviant.

1. **N**arratio de *Scotiae* Regimine et Legibus per D. *Georgium Mackenzium* Advocatum *Regium*.
2. Narratio de *Ronâ* et *Hirtâ* per D. *Georgium Mackenzium* publicorum Archivorum Custodem.
3. Observationes per eundem Virum præstantissimum.
4. Narratio de Metallis & Mineralibus in *Scotiâ* per D. *Borthwicum* Tribunum Militum.
5. Honores & Privilegia Celsi *Scotiae* Constabularii.
6. Responsa ad Quæsitæ generalia de *Cathanesiâ* exhibitæ per M. *Gulielmum Dundas* de *Weston Kincauld* Causidicum.
7. Narratio quædam de *Sutherlandiâ* & de Comitibus *Sutherlandiæ* Familiâ, exhibitæ per D. *Duglassum*.
8. Narratio de rebus præcipuâ observatione dignis in *Orcadibus*, per M. *Matthæum Mackaile*, qui aliquot annis ibi commoratus est.
9. Narratio de Currenibus *Æstuum* apud eas Insulas, per eundem.
10. Observationes de variis rebus in *Cathanesiâ* notatu dignis, per eundem.
11. Memoriale de Mineralibus in *Scotiâ*, denotans loca in quibus reperiuntur, per D. *Borthwicum* Tribunum Militum.
12. Descriptio *Hethlandiæ*, et de ingenti apud eam piscatu, per Jo. *Smithium*, qui annum integrum ibi commoratus est.
13. Narratio de Burgo Regio *Hadma* exhibitæ per ejusdem Urbis Magistratus.
14. Narratio de miraculosâ furiosorum sanatione ad Fontem S. *Isacide* in *Jerniâ*, Extracta de Inquisitione super eâ re habitâ per Presbyterium *Sterlinense*.
15. Descriptio ejus Partis Præfecturæ *Abredoniensis*, quæ versus Orientem *Æstivum* est, per Illustrissimam Heroniam Magni Constabularii *Scotiae* Conjugem, *Erollii* Comitissam & Nobilissimi Comitibus *Perthensis* Sororem.
16. Relatio de *Æstu Anomolo* in Flumine *Forthâ*, per Reverendum Dominum *Wright* apud *Alloam* Pastorem.

Scriptorum Opera in lucem edita, quæ Scotiæ Historiam illustrent, & quæ ad manus meas pervenerunt.

1. **N**avigatio *Jacobi* ejus nominis quinti, *Scotorum* Regis, circa Regnum suum et Insulas *Hebridæ* et *Orcadas*, navem gubernante *Alexandro Landesio* Navarcho *Scoto* eximio. Tractatus *Gallicâ* linguâ conscriptus.
2. Theatrum *Scotiae*, Auctore doctissimo illo Viro *Roberto Gordonio* de *Straloch*. Tractatus *Latinâ* linguâ compositus.
3. *Edinburgi* Descriptio, Auctore ejusdem clarissimi Viri Filio Ecclesiæ *Rothumaiensis* Rectore, quæ *Anglicâ* linguâ composita est.
4. Descriptio Regni *Scotiae* et Insularum adjacentium, Auctore *Petrucio Ubaldini*. Tractatus *Italicâ* linguâ compositus.

5. *Hectoris Boëthii Historia Scotorum.*
6. *Joannis Majoris de Gestis Scotorum Libri.*
7. *Gildas Britannus de calamitate, excidio et Conquestu Britannie.*
8. *Commentarioli Britannicæ Descriptionis Fragmentum, Auctore Humfredo Lhuyd Cambro-Britanno.*
9. *Historiæ Britannicæ Defensio, Joanne Priſeo Equeſtris Ordinis Britanno Auctore.*
10. *De Origine, Moribus et rebus gestis Scotorum Libri, Auctore Joanne Leſſeo Scoto, Episcopo Roſſenſi.*
11. *Georgii Conei de duplici ſtatu Religionis apud Scotos Libri duo.*
12. *Apparatus ad Historiam Scoticam Lib. 2. Auctore Thomâ Dempſtero.*
— *Ejuſdem Martyrologium Scoticum,*
— *Et Scriptorum Scotorum Nomenclatura.*
13. *Historia Eccleſiæ Scoticæ, Auctore Ioanne Spotſwoodo Fani Andrea Archiepiſco-*
14. *David Camerarius de Scotorum fortitudine, doctrinâ et pietate.*
15. *Ioannis Ionſtoni Heroës Scoti.*
16. *Danielis Langhornii Elenchus Antiquitatum Albionenſium.*
— *Ejuſdem Introductio ad Historiam Angliæ, Angliçè ſcripta.*
17. *Scotia Gallica. Tractatus Gallicus.*
18. *Historia Bellorum Scotiæ, Auctore Joanne de Beaugué Nobili Gallo. Tractatus Gallicâ linguâ compoſitus.*
19. *Rerum Scoticarum Historiâ, Auctore Georgio Buchanano.*
20. *Cambdeni Britannia.*
21. *Sammeſii Britannia Antiqua illuſtrata. Tractatus Anglicus.*
22. *Burtoni Commentarius in Itinerarium Antonini, quatenus Britanniam ſpectat. Tractatus Anglicus.*
23. *Historia Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ, Auctore du Cheſne. Tractatus Gallicus.*
24. *Reſpublica, ſive ſtatus Regni Scotiæ.*
25. *Chronicorum Scotorum Epitome. Tractatus Scoticus.*
26. *Catalogus Nobilium Scotiæ. Tractatus Scoticus.*
27. *Appendix Historiæ Eccleſiæ Scoticæ. Tractatus Scoticus.*
28. *Historia Familiæ Duglaſſiorum, Auctore Davide Humio Theagrio. Tractatus Scoticus.*
29. *Historiæ Scotiæ Nomenclatura Latino-vernacula, quam concinnavit Chriſtophorus Iruinus.*
30. *Venerabilis Bedæ Historia Eccleſiaſtica Gentis Anglorum.*
31. *De Præcedentiâ & Jure Feziali Tractatus Angliçâ linguâ conſcriptus, Auctore D. Georgio Mackenzie Advocato Regio.*
32. *Gloſſarium ad Scriptores Mediæ & Infimæ Latinitatis, Auctore Carolo du Freſne Domino du Cange.*
33. *Andrea Melvini Gathelus.*
— *Ejuſdem Topographia Scotiæ.*
34. *Davidis Humii de Unione Inſulæ Britannicæ Tractatus primus.*
35. *Petri Bertii Theatrum Geographiæ Veteris, ubi ſunt*
Claudii Ptolomæi Alexandrini de Geographiâ libri octo Græco-latini,
Tabularum Ptolomæicarum Delineatio,
Gerardi Mercatoris Notæ in Tabulas Ptolomæicas,
Itineraria duo Antonini Pii,
Provinciarum Romanarum Libellus,
Tabula Peutingeriana,
Abrahami Ortelii Veteris Geographiæ aliquot Tabulæ.
36. *Idem Claudius Ptolemæus Edition. Magini in Quarto, &*
— *Edit. Baſilienſi in Folio.*
37. *Hornii Introductio in Geographiam Veterem &*
— *Veteris Geographiæ Tabulæ.*
38. *Strabonis Libri Geographici 17. Græco-Latini ex Editione J. Caſauboni.*
39. *Dionyſius Alexandrinus de Situ Orbis Græco-Latin. cum Commentariis.*

40. *Pomponius Mela* de Situ Orbis cum Notis *Isaaci Vossii*.
41. *Stephani Byzantini* de Urbibus & Populis Fragmenta.
42. *Bernardi Vareni* Geographia Generalis.
43. *Philippi Ferrarii* Novum Lexicon Geographicum, in quo Univerſi Orbis Oppida, Urbes, Regiones, Provinciæ, Regna, Emporia, Academia, Metropoles, Flumina, Maria, antiquis & recentibus Nominibus appellata ſuiſque diſtantiis circumſcripta recensentur. Ex Recenſione *Antonii Baudrand* & *Dominici Magii*.
44. *Hannis Carthaginienſium* Regis Periplus.
45. *Philippi Cluverii* Introductio in univerſam Geographiam tam Veterem quàm Novam, cum Tabulis æneis.
46. *Gerardi Mercatoris* Atlas minor ex Recenſione *I. Hondii*.
47. *P. Bertii* Tabularum Geographicarum contractarum Lib. 7.
48. Parallela Geographiæ Veteris & Novæ, Auctore *Philippo Brietio*.
49. *Io. Magini* univerſi Orbis Terreni, ſecundum recentioreſ noſtri temporis rationem, Descriptio.
50. *Io. Ianſonii* Atlas contractior, in quo totum Univerſum quàm exactiſſimis Tabulis ante oculos ponitur, additiſque Regionum omnium Descriptions illuſtratur.
51. Parallela Geographiæ Veteris ac Novæ, Auctore *du Val*. Tractatus Gallicus.
52. Orbis Terrarum Synoptica Epitome, unà cum Geographiâ Poeticâ *P. B. Ceſtii* operâ concinnata.
53. Descriptio omnium Inſularum Mundi cum Tabulis, Auctore *Thomaſo Porcacchi*. Tractatus Italicus.
54. *Samuelis Bocharti* Geographia Sacra cum Tabulis.
55. *Jo. Bleau* Hibernia cum Tabulis.
56. Relationes Univerſales, Auctore *Giovanni Botero*. Tractatus Italicus.
57. *C. Plinii* ſecundi Naturalis Hiſtoria cum Notis variorum.
58. *C. Julii Solini* Polyhiſtor Edit. *Salmaſii*
59. *Cl. Salmaſii Pliniani* Exercitationes in Solinum.
60. *Joſephi Scalgeri Jul. Caſaris Fil.* Opus de Emendatione Temporum.
 -- Ejuſdem Theſaurus Temporum *Eusebii Pamphili*.
 Chronicorum, Canonum Omnimodæ Hiſtoriæ Libri duo Interprete *Hieronymo* & Auctores omnes dereliſti ab *Eusebio* & *Hieronymo* continuantes.
 Item Chronicorum Reliquiæ Græcæ.
 Notæ & Caſtigations & Iſagogicorum Chronologiæ Canonum Libri tres.
61. *Isaaci Voſſii* de ſeptuaginta Interpretum Translatione & Chronologiâ Diſſertationes
62. *Io. Seldenus* de Diſ Syris.
 Ejuſdem Analeſta *Anglo-Britannica*.
63. *Elias Schedias* de Diſ Germanis, ſive veteri Gallorum, Germanorum, Britannorum, Vandalorum Religione.
64. *Philippi Cluverii* Germania Antiqua.
65. *Iacobi Uſſerii Episcopi Armachani Britannicarum Eccleſiarum Antiquitates*.
 Ejuſdem Annales veteris & Novi Teſtamenti & Chronologia Sacra & Diſſertatio de *Macedonum* & *Aſianorum* Anno Solari.
66. *Dionyſii Petavii* Rationarium Temporum.
 Ejuſdem Tabulæ Chronologiæ.

Libri Impreſſi & Manuſcripti, quos nondum mihi contigit videre. Quocirca omnes penes quos ſunt, rogatos velim, ut eos ad me mittere non cunctentur: Nam, poſtquam ex iis collegero quantum huic operi inſervire poteſt, eos reſtituendos curabo.

1. **N**avigatio *Iacobi* quinti Regis circa Regnum ſuum, cum Tabulis Geographicis; quocunque ſermone tradita ſit, & ſive ſit Libellus Manuſcriptus ſive Impreſſus.
2. *Cornelius Hibernicus*.
3. *Veremundus*.
4. *Ioannes à Campo bello* ſeu *Campbell*.
5. *Turgot*.